

ERDELYI ÉLET

POLITIKAI,
TÁRSADALMI,
MŰVÉSZETI ÉS,
KÖZGAZDASÁGI
HETILAP

Tartalom:

Spectator: Izlandi tanulság
A Banca Judetului légmente-
sen őrzi az Egyesült Bank
millióit
Nyári téma
A suszterek Napoleonjának
birodalmában
Találkahelyről a kórház ha-
lottaskamrájába
Láttam Mironescut, láttam Be-
nest és láttam Marinkovicsot
Az iskolák mérlege
Kit érdekel?
Európa gazdasági helyzetéről
Humor. Mit üzen a szerkesztő?

Nem reklám,
hanem valóság,
hogy női és leány-
ka-felöltők leg-
olcsóbban :-:

PLESZ

központi ruhaáruházá-
ban szerezhetők be,
a színház hátsó bejáratával szemben. :-: Óriási választék, szolid
és olcsó árak. :-: Kereskedők részlethsoportjának tagja. —o—

Erika

IDEAL, UNDERWOOD
és hordozható

írógépek

ujak és használtak állandóan rak-
táron. Nagy javító műhely! I-a ga-
rantált friss angol írógépszalagok.
Irodafelszerelések. Izlées nyom-
tatványok. :-: Dombornyomda és
bélyegzők. Állandó gyors és gép-
írási tanfolyam.

Császár, Arad, Strada
Alexandri No. 5.
Telefon 393.

Bevásárlás előtt tekintse meg

Szántó es Komlós

ruhanagyáruház szenzációs ki-
rakatait. — Mélyen leszállított
árak. Mérték utáni rendelések
gyorsan, pontosan és megbizha-
tóan eszközöltetnek. Szenzációs
nagy raktár iskolaöltönyökben.

A R A D, Színházépület.

A volt **Éles Ármin-féle**
helyiségben a mai igényeknek
megfelelő

**!! fűszer- és csemege-
üzletet
nyitottam. !**

Uj vállalatomhoz a t. közönség b. párt-
fogását kérem. Teljes tisztelettel :

Éles Lily.

Soha nem látott olcsó árak **Bogyó** harisnyüzletében Str. Eminescu 13

„ADESGO” selyemharisnya No. 45. Qual. II. lej 158. „Adesgo” No. 51. Qual. II. lej 175. „HÁROM KORO-
NÁS” selyemharisnya Qual. II. lej 175. „TRAMELIA Qual. II. lej 145. „ORECO” lej 118. Cérnahranya
„NICE”. „Ideal” „Margot” lej 118. Selyem flor 55 lejtől 75 lejig. Glase bőrkezttyü I. lej 185. Cérnakezttyü 40
lejtől. Selyem reform női nadrág 85 lejtől.

Legszebben fest, tisztit

KNAPP

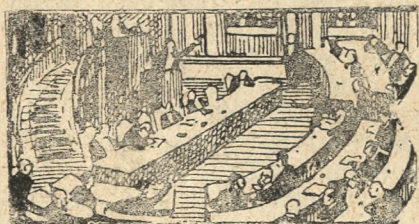
v. Weitzer-ucca 11. —:o:—

v. Magyar-ucca 10. kén

Arad legkelleme-
sebb szórakozó-
helye a

Városi Kávéház!

Spectator: Izlandi tanulság

Európa északi végén van egy érdekes, de kiellen sziget. A hagyomány szerint egy görög utazó, Aristoteles kortársa érte volna el partvidékét s azóta ide képzeltek az ókoriak a föld szélső darabját, az Altina Thulét.

A történelem szemébe csak akkor ötlük, mikor a norvég Igolt háznépe, majd egy sereg normann kivándorló 1870 óta ide szűrődik s köztársaságot alapít. A sziget neve ezóta Eisland, vagyis Izland. Az iskolás fiu annyit tud róla, hogy róla nevezték el az izlandi zuzmót, ha pedig szorgalmasan tanult, még azt is tudja, hogy innét fedezte fel Erik randi (vörös) Grönlandot és fia Leif Erik pedig Észak-Amerikát.

Junius 26-ától kezdve nagyszerű jubileum fog lezajlani Izland szigetén és akkor az újságolvasó közönség érdekes fölvilágosításokban fog részesülni. Cikkek fogják elmondani, hogy az Izlandi köztársaságot a XIII. század elején V. Hakon norvég király az úgynevezett Sturlunga viszályok idején országához csatolta, százötven év után pedig Dánia szerezte meg magának az izlandi főhatalmat. Az 1918-ban kötött szerződés értelmében Izland perszonális unióba került Dániával és ez nemsokára barátságosan felbontható lett.

Junius 26-án köt ki XII. Keresztély dán király, a svéd és a norvég trónörökös, valamint sok ezer vendég társaságában Rejkijadik fővárosban a napokig tartó millenárius ünnepségre. 1930-ban ugyanis Ulflot kezdeményezésére a szabad férfiak első törvényhozási gyülekezete, a maig élő

Rögtön szépít a világhírű

MARGIT crem

dr. Földes és Hehs

cégtulajdonosok:

Hehs örökösök

Althing ült egybe, a híres Thingvalla síkján, ahol most az ünnepek zajlani fognak. Az olvasók megtanulják tehát, hogy a kongresszusok, Reichsrathok, sejmek, szobranjek, szkupcsinák, parlamentek, stortingek, szovjetek társaságában van egy Althing is és ez Európának ma legrégibb törvényhozása, melynek törvényhozó hatására egy vulkanikus, hideg, sovány szigeten tiszteletreméltó közműveltség fejlődött ki, a híres Eddával a nemes élen. Hallani fogja, hogy ez a gyökeresen demokrata közjogi társadalom azzal ünnepli meg többek között alkotmányának ezeréves alapvetését, hogy az ünnepi Althing kérni fogja mint önálló államnak a fölvételét a népek szövetségébe. Méltó cselekedet egy jó-hiszemű nép örömnepén.

De mindezt nem azért mondtuk el, hogy tanítsunk valamit Izland történetéről, hanem azért, hogy a parlamenti rendszer ijedt és szkeptikus híveinek figyelmébe ajánljuk: nincs miért kétségbeesni a parlamentarizmus jövőjén. Ime, fent a hideg északon (talán éppen ezért?) ezeresztendő viharai során is ezeréves létre tudott vergődni az Althing s még ma is olyan erős demokratikus szellemének szilárdsága és hatása, hogy a mindössze 80.000 főnyi lakosságának kitudta vivni a teljes szabadságot s a majdnem teljes állami függetlenséget, melyet egy évtized mulva fölbonthat a Dániával való perszonális uniójának fölmondásával s egész önálló köztársasággá való berendezkedésével. Ilyen példa után BCU Cluj Central University Library Cluj mert nincs miért hivatkozzunk, Írországra is — tagadnunk kell, hogy a parlamentarizmus és demokrácia valódi formája tökéletesen elvirágozott volna. Kétségtelen, hogy fasizmusz és szovjet meghamisította lényegét. Az is igaz, hogy az álparlamentek megrontották hitelét. Ámde az északi államokban, ahol önkénytelen demokrácia vagy ősi hagyomány támasztja meg, zavartalan és tiszta érvényben áll meg.

De Izland még egy másik forrást is megnyit az összehasonlítható tapasztalat számára. Arra tanít, hogy egy maroknyi embercsoport, ha szorgalmas, egyszerű, takarékos, demokratikus és művelt, szilárd következetességgel kitudja vivni az emberi méltóság s szabad életvitel szükséges föltételeit. Persze a puritán szilárdságnak segítségére siettek helyzeti körülmények: Izland messze, a tenger végtelen ölében van, ahol a víz mint erődítmény védi. Olyan kincsei, melyek a kizsákmányoló hódítás makacsságát igazgatják, nincsenek. De úgy is, ahogyan van a szerencsés mellékkörülmények leszámításával, nagyszerű példát ad a maroknyi kisebbségeknek: szilárdság, szorgalom, takarékoság, demokrácia, műveltség, nyelvhez és hagyományhoz való férfias ragaszkodás megszorozza még a pusztán kis emberi létszám hatóerejét is. Az erdélyi magyar kisebbség tanulhat egyet-mást a kis Izland maroknyi emberétől, aki a Thingvalla síkján egyszerű sátor-városban, de a történelmi s emberi vonások hangsúlyozásával fejezi ki örömét, szabadságát és méltóságát.

A Banca Județului légmentesen őrzi az Egyesült Bank millióit

Az Aradi Egyesült Bank csődje körül felverődött hullámok még ma sem csillapodtak le egészen, annak utórezgései még ma is érezhetők a gazdasági életben, sőt a hatalmas port felvert aradi bank-csődnek újabb és rendkívül érdekes fejleményei vannak.

Ismeretes, hogy a csődkerés után a törvényszék egymásután több aradi ügyvédet bízott meg a csődtömeg-gondnoksággal. Az éveken keresztül folytatott tárgyalások úgy formálták a helyzetet, hogy *dr. Jancu Cornél aradi ügyvéd vette át véglegesen a bank hitelezői érdekeltségének képviselőjét.* A felszámoló bizottság annak idején megkezdte intenzív munkáját és mindent elkövetett, hogy a betétesek érdekeinek megvédéséért az Egyesült Bank kintlévőségeit beinkasszálják. A felszámoló bizottság elnöke Romanescu Banca Județului vezérigazgatója volt.

Az inkasszálas aránylag elég eredményesen folyt úgy, hogy az utolsó időben három millió lejt sikerült az Egyesült Bank adósaitól behajtani. Romanescu vezérigazgató ezt *a három millió lejt a Banca Județului-nál helyezte el,* hogy a betétesek tulajdonát képező három millió lej gyümölcsöztesse és biztos helyen legyen letétben.

Bekövetkezett az idő, amikor a felszámoló bizottság átadta feladatát a csődtömeg-gondnoknak. Akkor aktuálissá vált a három millió lej kivétele a Banca Județului-ból. A gazdasági válság azonban a Banca Județuluiit is megviselte. Az igazgatóság valószínűleg nem számított erre s így történt, hogy kénytelen volt megengedni a három millió lej kifizetését.

Hosszas tárgyalások következtek, amelyeknek eredményeként, a bank a három millió lejből egy milliót visszafizetett, illetve átadott az Egyesült Bank csődtömeggondnokának. A csődbejutott bank tömeggondnoka a legjobb indulattal viseltetett a Banca Județului iránt.

Az idő mulott, a határidő a két millió lej visszafizetésére letelt, de a bank nem rendelkezett ilyen összegű készpénzzel és kénytelen volt ismét megtagadni a betét kifizetését. Tekintettel erre, hogy a tárgyalások sem vezettek eredményre, dr. Jancu Cornél az Egyesült Bank csődtömeggondnoka bírói

uton követelte vissza az összeget, amely a betétesek kiegyenlítését szolgálná. A bíróság a napokban mondotta ki az ítéletet az ügyben és megadta dr. Jancu Cornélnak a szükséges eszközöket arra, hogy a kétmilió lei követelését az Egyesült Bankban, behajthassa a Banca Județului-tól.

Jelenleg ez a helyzet. Két millió lei aránylag nem nagy összeg, amikor azt több száz betétes között kellene szétosztani, de mindenesetre elég nagy ahhoz, hogy csökkentse azt a horribilis adósságot, amivel a csődbejutott bank tartozik hitelezőinek. Értesülésünk szerint dr. Jancu Cornél ügyvéd, épen a betétesek érdekében egyelőre nem akarja erőszakos uton behajtani a két millió lejt. Az Erdélyi Élet munkatársa beszélgetést folytatott dr. Jancu Cornél ügyvéddel, csupán annyit jegyzett meg, hogy a törvényszék megítélte a Banca Județului-al szemben fennálló követelését a csődbejutott Egyesült Banknak, azonban igyekszik a követelést békés uton megszerezni.

Az érdekeltek kíváncsian várják a fejleményeket, aminek azonban — benfentesek szerint — jó vége nem lehet. *p—i.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— **Izzón, forrón süt a napsugár.** Az emberek árnyékos helyet keresve, tik-kadtan menekülnek valamelyik strandra. Így jutottunk mi el a SIMAY-féle fürdő mesterséges strandjára.

Nem soronként fizetett reklámcikket akarunk most írni, de az igazság szeretete, az elismerés vágya kényszerít bennünket arra, hogy foglalkozzunk ezzel a fürdővel, amely nagyvárosi izléssel, hozzáértéssel, nivóval, kényelemmel nagy áldozatkészséggel épült föl, tehát megérdemli, hogy a közönség a legmesszebbmenőleg támogassa.

A város kellős közepén, egy hatalmas épület központjában, a háztetön fürdőtrikos férfiak, asszonyok, gyermekek sütkéreznek a napon. Tisztaság, higienia, figyelmes kiszolgálás, pedenteria jellemzik ennek a fürdőnek minden helyiségét. E célra készült fekvőhelyek, nagyszerű tágas uszoda, ahol szakértő uszómester vigyáz a fürdőzőkre. Az uszodában kristálytisztá viz. Világos, tágas kabinok, büffé, borbély, manikűr, pedikűr stb. Ragyogóan jókedélyü, megelégedett vendégek: Ez az első impresszió a SIMAY-fürdőben.

A gőzben is megvan minden kényelem. Masszázs, kén- és szénsavas fürdők. Hydroterápia, a vizgyógy módok legmodernebb eszközei láthatók itten. Ez mind Aradon van, ebben a nehezen fejlődő városban, pedig akármelyik fővárosban is megállná a helyét.

NYÁRI TÉMA

Azt mondhatná valaki, aki valamely telhor-szerű talál-mánnyal idenézne hozzám, hogy teljesen egyedül ülök a szobában az íróasztal mellett. Késő este

van, mély csend, teljes a magány.

Pedig dehogy is vagyok én egyedül. Valóságos ember-tömeg van itt előttem, ahogy végigpillantok az asztalon. Mind emberek ezek nekem, valóságos élőlények, ismerem egyéni-ségüket, szokásaikat, életrajzukat.

Itt van mingyárt a cigarettatárcám. Aranyból van, aján-dékba kaptam hosszú évekkkel ezelőtt. Ez a tárca olyan, mint a gazdag kereskedő. Hivalkodik gazdagságával, anyagi hely-zete nem rendülhet meg. Más skatulyák, amelyek cigarettá számára készültek, papiros voltuknál fogva elhullanak az életben. Ő rendületlenül tartja gazdag rangját, vagyona soha nem fogy el, mert én, aki hűséges cégvezetője vagyok, a legnagyobb forgalom közepette is mindig gondoskodom friss árukészletről. Megjegyzem, nagy karriert csinált, hivalkodó korona van rajta. Ha megszólitanám, méltóságos urnak kel-lene szólitanom. Elegánsan lakik: jobb mellénysebemben állandó hőmérsékletű központi fűtés van. Legfeljebb, ha lázas vagyok, akkor az ő lakása tul van fűtve. Ilyenkor haragszik. Gögösen bezárkózik és én kevesebbet dohányzom.

És itt az öngyújtóm mellette. Olyan, mint valami ellen-zéki párt hevesvérű, de fegyelmezett képviselő-tagja. Ha arra van szükség, hogy lángra lobbantsa a helyzetet, előveszik. Elég egy mozdulat és ő azonnal tűzben van. Ha ezt elvégezte, mehet vissza a háttérbe; a többit, a füstölgést, majd elinté-zik más szónokok. Ő bölcsen éli szerepét, nem vágyik többre, mint egyetlen tehetségének megszervezett érvényesítésére. Ezért gondtalan megélhetése van: pontosan megkapja a maga szerződésben kikötött benzinjét. Mert ha nem kapja meg, akkor nem dolgozik. Ebben nem ismeri a tréfát. Piszkálás, biztatás, izgatás nem használ semmit. Mig nincs benzin, nincs láng. Mérgező, de eszes, makacs kis fekete ember.

Mellette az óráim. A megbízható, pedáns, de minden önállóságot vagy eredetiséget nélkülöző hivatalnok. Minden reggel elindítom, mint főnöke és biztos lehetek benne, hogy egész áldott nap pontosan, kifogástalanul elvégzi a dolgát, semmivel sem többet, de kevesebbet sem. A tempója bámulatosan egyenletes és a flegmájából nem hozza ki semmi. Nagyritkán késik egy keveset a hivatalból, olyankor tudom, hogy gyengélkedik és megrongált egészségének helyreállítása végett szanatóriumba küldöm az óráshoz. Onnan gyógyultan jön haza. Különös ember: sem nem rokonszenves, sem nem

ellenszenves, nem ismer sem gyűlöletet, sem szeretetet, nincs szenvedélye, nincsenek különös szokásai. Semmi melegebb vonatkozás nincs köztünk, de úgy megszoktam, hogy nem tudnék nélküle élni. És ő sem tudna nélkülem moccanni sem.

Ott a vonalzó. Hosszu, sovány, merev kifejezésű ember. Kuriai bíró, egyenességét senki sem vonhatja kétségbe. Ítélete szabatos és pontos. Fellebbezés nincs. Megköveteli, hogy mindenki ítéletéhez igazodjék. És joggal követeli, mert ez az ítélet mindig helyes. És hiába látszik ilyen csendesnek és szerényigényűnek, tulajdonképpen szenvedély is lakik benne.

Ott a levélnyomtató. Ő a börtönőr, Testes, nehéz ember, szüntelenül örködik a gondjaira bizott levelek felett. Pedig az igen tarka társaság. Van köztük vidám, hangos baráti levél, kézirat, van hízogató, szemforgató pénzkérő levél, van nyers modoru és lázadózó számla, van minden rendű és rangu egyéniség. De ő rendbe tartja őket. Nem valami rendszerrel, nem emberismerettel, nem pedagógiai elvekkel, — ez mind nagyon komplikált volna. Egyszerűen rájuk nehezedik, a tehetetlenekre, a nyers hatalom irgalmatlan súlyával. Szigorú, zsarnoki hajlandósága és kérlelhetetlen. Csak én függeszthetem fel állásából. De jól tudja, hogy ezt nem teszem, mert a dolgát csak ő tudja ilyen könyörtelen erővel betölteni.

És a tintatartó. Ő a hű asszony, elhízott felesége a sovány tollnak. Bizony, a termete vastkos. De mindig ellátja a férjét, aki csak hazakukkant enni, aztán máris megy a hivatalba, a papirosra. Kék vére van ennek az asszonynak, a férje is olyan arisztokratikusan vékony. Igen előkelő házaspár. Nagyon jól élnek, nem is lehet őket egymás nélkül elképzelni.

Aztán a telefon. Ez a lelkiismeretlen, rejtelmes idegen, aki bejött a házamba, mindenki mást kiturt, belefészkelte magát legintimebb dolgaimba. Szeszélyes és gonosz. Olykor konokul elhatározza, hogy akármit csinálok vele, nem reagál. Nincs semmi oka, tisztán azért idegesít, mert rosszlelkű és kinozni akar. Máskor meg be nem áll a szája, mindenkit riasztgat, lármáz, házsártoskodik és szemtelen. Ha ebédelek vagy alszom, biztos, hogy kajánul fejbeüt. Félve nézek rá mindig, ki vagyok neki szolgáltatva. Gyűlöl engem s én gyűlölöm őt. De tudjuk, hogy most már mindhalálig együtt maradunk.

De itt a lámpa. Itt áll békésen és magasan, a kis köpcös, mindent eltussoló, panamista törlógumi, — az érzéketlen, nyurga, hideg válóügyvéd: az olló. — s a folyton láb alatt levő, folyton orrom előtt álldogáló titkár: az előjegyzési naptár. — meg általában az egész sokaság felett. Ő a hitves, a velem virrasztó, meleg fényt adó élettárs. Itt áll finom karcuságával némán, meghitten és ragyogva pillant arra, amit írok. Okos, jóságos, hűséges lámpa. Csak úgy tudok dolgozni, ha ő is itt van.

Menjünk aludni lámpa, hunyd be a kedves szemed. Eloltalak. Jó éjszakát.

A suszterek Napoleonjának birodalmában

Az utóbbi időben sok szó esett arról, hogy a Bata cipőgyár bevonul Romániába. Ezzel kapcsolatban az Erdélyi Élet munkatársának alkalma volt Bata Tamással aktuális kérdésekről beszélgetést folytatni. Bata Tamás munkatársunk hozzáintézett kérdéseire a következőket mondotta:

(— Mi a nézete Önnek mint nagyiparosnak, a gazdasági világválságról és hogyan véli azt enyhítőnek?)

— *A gazdasági világválság okai? —: papirosokok! Mégis csak neveltséges, hogy sokan elvesztik fejüket a jövőre nézve azért, mert*

az idén kitünő termés ígérkezik.

— *A világ sokáig aránytalanul magas számok alapján élt. A nagy államok vállalkozói hozzászórtak a nélkül nagy soraihoz könyveikben. Inkább nem adtak el, mintsem, hogy olcsóbban adtak volna. A munkások megszokták, hogy a munkanélküliségi segélyben lássák existenciájuk legjobb biztosítékát. A mai helyzet bizonyítéka annak, hogy a természetes gazdasági törvények súlyukkal az életet a valóság talajára nyomják.*

— *Mivel védekezézik Románia a válság ellen? Munkával. A válság idején kétszeresen kell dolgozni minden ár mellett, míg végre megtaláljuk az alapot, amely mellett a vevő vásárolni tud és ezzel az üzlet fellendül.*

(— Lehetségesnek tartja más vállalatok amerikanizálásával enyhíteni Románia exportkrízisét?)

— *Amerikanizmus: üres szó. Semilyen izmus eddig nem segített senkin és nem is fog. Még a gépek és a modern gépek sem segítenek. Elsősorban is szükség van a vállalkozó és a felelős gazdasági vezetők odaadására, öntudatában kell lenniök annak, hogy helyettük a felmerülő nehézségeket nem hárítja el sinki és hogy azok maguktól nem tűnnek el. Saját erejükre s munkájukra kell támaszkodniok, mert csak így lehet támaszkodniok, mert csak így lehet megtalálni azt a módot, miként lehet megtartani az állandó export lehetőségeket.*

(— Hogyan itéli meg ön soknak ama felfogását, hogy a gyárak racionalizálása következtében a Gép fölöslegessé teszi az Embert és így a munkanélküliség fokozódásával csökken a tömeg vásárlóereje, ami végül is az emberiség mai társadalmi és gazdasági berendezkedésének teljes felbomlásához vezet?)

— *Felesleges félelmek ezek. Racionálisan dolgozni annyit jelent, mint kis fáradsággal sok munkát végezni. Jelent észszerű munkát —: és az észszerű munka sosem lehet veszélyes, éppen úgy, amint a nagy termék sem lehet veszély. A nehézségek csak abban mutatkoznak, hogy keveset racionalizálnak. Szükségünk lenne különösen racionális munkára a kereskedelemben. Mert miről lehet itt szó? Helyesen szétosztani a racionalizálás eredményeit: olcsóbb árut juttatni a vevőnek, magasabb munkabéreket az alkalmazottaknak és helyes beruházásokat a vállalatoknak.*

(— Az európai államok vezető politikusai a vámtarifák elvi ellenzői és mégis állandóan emelik azokat. Hogyan gondolja ön lehetségesnek, hogy az elmélet és a gyakorlat között egyensúly jöjjön létre?)

— *Ez az ellentét a teória és a praxis között abban nyugszik, hogy a törvények és politikai közbelépések erejével sokkal inkább lehet vállalkozókból munkátlanokat csinálni, mint ellenkezően. A túlfokozott vámok várfalak, amelyek mögé a tehetetlen vállalkozók bujnak, akiknek sikerült meggyőzniük az államférfiakat arról, hogy az állam érdeke megvédeni az ő tehetetlenségüket. Segítséget ezen a téren csak kiváló államférfiak hozhatnak, akik meggyőződnek arról, hogy az állam csak a tehetségek s erők révén tud nőni és virágozni s hogy az államférfiak feladata ezeket az erőket fokozni.*

Iparváros nő a föld alól...

Délben egy óraker, bágyasztó hőségben érkezem meg Zlinbe, ahol Bata született és él, ahol Európa legnagyobb cipőgyárát teremtette meg. Zlin, a morva fensíkon levő kis városnak 20 év előtt még alig 4000 lakosa volt, ma az ötszöröse. Nem volt Zlinnek, meg a környéknek még csak valamire való házi ipara sem. Ebben a miljőben, minden handicappal terhelt született és lett naggyá az itteni Ford: *Bata Tamás.*

Ki ez az ember és hogyan volt képes arra, hogy ebben az álmosan semmis miljőben, semmiből hozza létre ezt a gyárvárost, amely az egész világ cipőiparát felforgatta?

...Az apja kis, sötét műhelyben díkicselő suszter volt, s aligha ujjongott az örömtől, amikor sok gondjához még a golya is szállított egy ujat. A Tamás gyereket nem sokáig dédelgették, nevelgették, hanem az apja odanyomott neki néhány cipőt a hóna alá, s elküldte vele a közeli városokba, a vásárookra.

A házaló suszterkölyök

Tamás gyerek 15 éves korában vásárokra járt, s megrendeléseket házalt apja számára. Született értelmességével hamar megtanulta, hogy mi kell a vevőnek s 1894-ben, 18 éves korában mára saját „szakállára“ dolgozott. Innént kezdődik Bata fokozatos fellendülése. Tíz év múlva megnagyitja

műhelyét és már azon ábrándozik, hogy valami gyárfélét alapít. Néhány olcsó gépet szerez be s mindent olyan praktikusán, észszerűen rendez és irányít, hogy a környéken is konkurensképesek lesznek gyártmányai. Vászoncipók gyártására specializálja magát és az egész Duna-vidéket elárasztja cipőivel. Közben kimegy Amerikába, Németországba, s amiket ott lát, magába szívja, az adja meg új utainak irányát. A háboru előtt már 2000 munkást foglalkoztat, de a háboru majdnem teljesen tönkreteszi. Bata azonban rögtön átépít, berendezkedik bőrcipók gyártására és a hadseregnek szállít. Új gépeket szerez be, üzemét egyre nagyobbítja, racionalizálja s 1917-ben már napi 10.000 pár cipőt gyárt.

129... 99... 69... 49... 19...

Az átalakulás után megérzi a defláció előszelét, s elsőnek indítja meg az olcsósági hullámot. Egyik napról a másikra felére szállítja le a cipők árát, de munkásbéreket is három hét alatt 40 százalékkal! Hogy ez lehetséges legyen, mindjárt a munkásainak megélhetését is biztosítja. Áruházakat, élelmiszerüzleteket állít fel, s mindennek az árát felére szorítja le, saját rendszerével megszervezett bevásárlások, anyagbeszerzések segítségével. 1926 már 6000 munkása van. s ma közel 20.000 Bata-ember dolgozik Zlinben. Most a nagy válság közepete éri el Bata a rekordot: 100.000 pár cipőt gyártanak naponta, s a gyártás racionalizálásával fokozatosan egyre lejjebb szállítja a cipőnek az árát.

A vad zseni

Bata különös képessége abban rejlik, hogy nem ismer tradíciót, teóriákat, hanem mindent saját maga eszel ki, mindenben ő maga a feltaláló. Új gépeket talál ki és új munkarendszert, új szöveget és új palotákat, új munkabérrendszert és új könyvelést.

Ebben a gigászi üzemben, a könyvelésben mindössze hatvan ember dolgozik és *minden héten kész mérleget, nyereség-veszteség számlát csinálnak, minden osztálynak és az egész üzemnek.* Minden héten az osztályvezetők és a munkások kimutatást kapnak az elért nyereségről és arról, hogy mennyi nyereségrészesedés esik rája. A könyvelési rendszer, amely ezt a lehetetlennek látszót lehetségessé teszi: Bata találománya. A tiszta-fej zseniálítása, ennyi az egész.

Valamit építeni kell. A mérnökök kimutatják, hogy ahhoz nyolc hónap kell. Bata elmagyaráztatja magának, hogyan épül egy ház, a végén feltalálja az új építési rendszert, s hat hét alatt készen áll a négyemeletes blokk.

Új bérrendszert talált fel, mert a tapasztalat azt mutatja, hogy a tiszta bérrendszernek ép úgy hibái vannak, mint a tiszta akkord-rendszernek. No, ha mind a kettőnek hibája van, akkor egyesítsük a kettőt — mondja Bata — és ezzel az egyszerű logikával felrugta az évszázados bérrendszerek eddigi gyakorlatát, amelyekről kötetek százait

írták. Bevezeti, hogy minden osztály külön, önálló számlára dolgozzék. Minden osztály megveszi a gyártásban előtte levő osztálynak áruját és eladja az utána következőnek. Az elért nyereség egy része Batáé, a másik része az osztályvezető és a munkások között kerül felosztásra.

Zlinben minden „Bata“

Ugyanez a rendszer Bata melléküzemeiben is. Mert a cipőgyáron kívül van itt Battának áruháza és tejcsernoka, iskolája és mozija, kórháza és kaszinója, sporttelepe és autóbuszvállalata, egyszóval egy egész Bata-város épült fel ezen a részesedési rendszeren.

Természetes, hogy mivel a munkabér minimális és mindenkinek főjövedelme a nyereségrészesedés, az osztályvezetőtől a legutolsó munkásig mindenki a lehető a legtöbb munkát végzi. Itt nem is a vezetőknek kell fegyelmet tartani. Ha egy munkás rosszul, vagy keveset dolgozik, a többiek nyomják ki a gyárból, mert ezzel az ő keresetüket rontja az illető. Minden kéz munkája összefügg, itt nem lehet tűrni kihagyásokat, lustálkodást. Az ugynevezett

„szalag“

a munka tengelye. A szalag — egy vízszintesen haladó pater-noster — viszi a cipőt embrió-állapotától a becsomagolásig. Minden gépnél valamit hozzátesznek, valamivel tovább készül. Végigmegy egy osztályon és már kész a felsőrész, a következőben már tisztogatják. Emberek és gépek ezrei között halad el a szalag és minden gépnek, embernek állandó tempóban, hibátlanul kell dolgoznia, mert a szalag nem áll meg s elmaradni nem lehet. Ha valamelyik munkásnak néhány percre el kell hagynia helyét, int egyet és rögtön ott terem egy pótmunkás, aki egyébként nem a „szalag“ körül dolgozik, s átv teszi a helyettesítést. Minden munkás csak egy mozdulatot teszi, de ennek a mozdulatnak tökéletes zsonglőrje, aki két-három másodperc alatt végzi el azt, amin más egy fél óráig is elbibilődne. Csak így lehetséges természetesen az, hogy a Bata-cipőknél az ár kalkulációban az anyag 80 százalékkal szerepel és minden más összesen 20 százalékkal.

A Bata-emberek

Minden olyan ujszerű, forradalmian eredeti logika alapján van itt berenderve, hogy Bata nem is tud öreg, bizonyos tradíciókban nevelkedett munkásokat használni. A Bata-üzemekben csupa fiatal ember dolgozik, a legnagyobb része 21 éven aluli. Mert neki olyanokra van szüksége, akiket maga nevelt saját szellemében, akiknek munkája, gondolkodása, egész életbeosztása Bata elvein alapul. Amikor a gyermek-paraszt bejön munkáért és jeletkezik. elsősorban is egy ívet töltenek ki vele, amelyen látszólag egészen ostoba és indiszkrét kérdések vannak. Mennyi kell neki mosásra, világításra, étkezésre, mennyi kell neki egy hétre és mennyi

egy évre. Akkor megtanítják elsősorban arra, hogyan kell gazdálkodni, élni, kimutatják neki, hogy amennyi bért kért, az nem elég, megmagyarázzák, hogy a rendes életmódhoz mi kell, mennyi kell, s ennyit meg kell keresni is. Mert hazulról pénzt elfogadni szigorúan tilos.

Batánál minden épkézláb férfinak meg kell keresnie annyit, hogy abból magát, feleségét és gyermekeit tisztességesen eltarthassa. És ezek a kis mezitlábás, szutykos parasztkölykök, lányok, akik az egész vidékről idesereglettek, most kultüremberek, akik mintha egy egész más világban élénéek. Nem paraszt-típusok és nem munkás-típusok. Bata-emberek. Itt nincs szociális probléma. Minden munkácsolád kis házban lakik, a legszegényebb munkásnak is van egy szobája, konyhája, fürdőszobája, kamrája, kertje. Egy házban legfeljebb négy család, de a családos munkások zöme kétszaládos házban lakik, két-háromszobás, konyház, fürdőszobás lakásban. (Bejártam néhány lakást, csak úgy találomra s a végén azon törtem a fejem, nem lenne-e legjobb otthagyni az újságírói pályát és elmenni Bata-munkásnak?) *A jobb tisztviselők gyönyörűen, keresnek, osztályvezetők-nél évi több százezer koronás kereset egészen természetesen és az a tisztviselő, aki engem kalauzolt, nagyon szégyelte magát amiatt, hogy még nincs saját autója, pedig „már“ — egy éve van Batánál.*

A fiatal lányok nagyrésze külön, óriási penzióban lakik, 1600 stramm, fiatal leány egy rakáson. A 14—16 éves fiúk szintén egy külön nagy házban laknak, valami 7—8 koronát fizetnek a lakásért hetenként.

Bata — : mindenütt és sehol

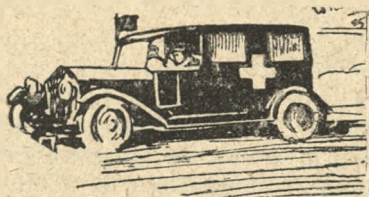
Maga Bata ugyanott és ép olyan szerény keretek között él és lakik, mint husz év előtt. A hatalmas gyártelepen hiába kerestem Bata szobáját: harminc munkavezetőjével együtt egy teremben áll az íróasztala. Két telefon van rajta, meg egy tasztatura. Ezen azonban nem a szokásos gombok vannak, hogy Bata azokkal magához csengesse embereit, hanem kis lámpácskák, amelyek jelzik, hogy hová hívják őt. Ahol valami baj van, valamilyen kérdést, ügyet nem tudnak elintézni, egyszerűen odakérik a „Chef“-et, aki — feltalál. Rögtön.

„stegreifből“ feltalálja a szűkseges gombot, gépet, alkatrészt, rendszert, választ, elvet, ami kell. Egy univerzális feltaláló zseni ez az ember: ez a kariérja titka.

Ingujiban, kék ingben világos drapp nadrágban állt előttem Bata. A pillantása derüs és olyan tiszta, értelmes, mint egy jómódu operettzeneszerzőé. A cikk elején közölt intervju minden különösebb ceremónia nélkül, zakatoló gépek között s szintén „stegreifből“ történt, német nyelven. Bata nagyon nyugodtan, lassan beszél, azt hiszem, az idegesség előtte teljesen ismeretlen fogalom. Nem iszik és nem dohányzik. Az egész gyártelepen tilos a dohányzás.

Bata, ez az összes kékszemű ember, azt hiszem, a leg-
érdekesebb egyéniségek egyike. h—g.

Találkahelyről a kórház halottaskamrájába

I.

Már van pár hete, hogy megtörtént.

De nem megy ki a fejemből. Éjjelente följár és kísért. El akartam temetni, le akartam fojtani, nem lehetet. Csak ugy szabadulhatok tőle, ha ki-
beszélem.

Arról a bizonyos leányról, aki . . . de hisz tudják.

A husz egy néhány éves leánynak, aki nevelőnő volt az előkelő uccában, udvarolt a fiatalember. A leányak szegény, de tisztességes szülei voltak s a leány azért nevelőnősködött, hogy tisztességét meg tartsa és kenyerét megszeresse.

A fiatalember segéd volt egy előkelő üzletben és a banális május milliomodszor ismételtette a májusi mesét: a városi kezdő szerelem el csépett meséjét. Csak a második variációban történt hiba. Azt már a tulvilágon játszották el. A fiatal ember addig udvarolt a leánynak, mig végre legyöngítette a sziv ellenkezését.

Szabályszerű banálitással folyt májusi mese, mint emberémlékezet óta.

A fiatalember tudott egy diszkrét zugot, ahol az óvatos nevelőnő és szerelmese zavartalanul tölthettek el egy estét. Minden bizonnal soká tartott, amig ráhatározta a fejét a legelső emeletre.

Az egyik szürke mellékucca földszinti szobáit egy öreg asszony adta bérbe olyan emberpároknak, akik valami okból rászorultak a bérelt otthon rövid és csalóka illuziójának hitető nyugalmára.

II.

Szivszorongva és riadtan ment föl a leány.

Biztosan és repesve a fiatalember, aki a ritka alkalomra két gyönyörű gyűrűt huzott az ujjaira, biztosan azért, hogy jobban imponáljon a leánynak és a világnak.

Az öreg asszony eltűnt a fiatalok együtt maradtak.

Hogy mi történt közöttük, illetve hogy történt-e közöttük valami, az soha sem tudódott ki és igazán nem is fontos. A helyzet rendkívülisége így vagy úgy, de egyformán

hat az első ilyen találkák örök szabálya szerint az amugy is felzaklatott idegekre.

A zavartalan együttlét órái után eltávozóban voltak. A lépcsőn a fiu hirtelen a kezéhez kap — a gyűrűim! Ijedtség. Egymásra néznek. A leány is meg van ijedve. Fennmaradt. Igen, emlékszik rá, a kis asztalon felejtette. Felrohannak.

Az öreg asszony kinyitja a szobát. A gyűrű nincs az asztalon.

— Maga volt benn azóta? Nem látta?

— Nem.

Csend keresgélés. Hiába.

— Akkor tán a kisasszonynál . . . — mondja az asszony.

Velőtrázó sikoltás. A leány lerázná magáról a durva szavak kigyóit, a gyanusítást.

A fiatalember elveszti a fejét. Támad.

Találkahely . . . lopás gyanuja . . . rendőrség . . . ujságok . . . otthon . . . rettenetes.

A leányt elkapja a téboly.

Az asztalon olló.

Sikolt. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sziven szurta magát.

III.

A vérző testnél megrendülve, borzadállyal mered a fiatalember.

Irtózatos a fiatal halott.

Az öreg asszony is megjelenik.

— Nagyságos ur, nagyságos ur, megvan a gyűrű . . . mind a kettő . . . ott volt a szőnyegen . . . elgurult . . . megvan.

*

Eddig az élet.

És a jog?

Egy kollégám azt mondja: itt gyilkosság történt, Megöltek valakit. Határozottan, megöltek,

De a törvény elégtelen és erre nincs benne paragrafus.

Az egész olyan sötét, vigasztalan rettenetes, mint egy görög tragédia.

Nem lehet elaludni miatta.

— **Fogorvosi hír.** Dr. Spielberger Henrik fog- és szájørvos külföldi tanulmányutjáról visszaérkezett. Rendel d. e. 9.—12 és d. u. 3—6-ig, Str. Consistorului 16.

Láttam Mironescut, láttam Benest és láttam Marinkovicsot...

Kis képek a nagy Csorbatói konferenciáról

(Az Erdélyi Élet eredeti tudósítása.) Erről a konferenciáról, amelyet láttam s amelyen igen kozmopolita érzékű melankóliámmal ide oda lézengtem, tulajdonképpen nem is rajzokatl kellene írni, hanem inkább valami mást. Kár, hogy nem vagyok fotografus.

Kár, hogy ilyen keveset értek az emberekhez, akik olyanok, mint például Benes, vagy Marinescu, vagy olyanok, mint a szőke és ferdére nézegető Marinkovics. Azt kellene szépen sorjában leírni, hogy miért érkeztek meg a fogaskerekűvel ezek a nagy urak feleségeikkel, szolgálóikkal, s le kellene írni azt is, hogy kinek milyen autója volt, hány hengeres és hány üléses, de azt is, hogy azokban az autókban kik rándultak ki a Magas-Tátra frissen kismirglizett, milliókba kerülő oszágutján, kik és hogyan és mennyien voltak azok, akik Lomnícson végignézték a Hotel Prahát, meg mindent, ami ott látható s kik ámulnak, amikor Matlárházán megpillantották a dupla csucokat, a hóborított szakadékokkal. Ezt mind el kellene mondani, hadd lássa a közönség, hadd olvassa, hogy mi minden van, mi minden történik egy ilyen fontos politikai konferencián, amelyet Benes dr. ur szeliden, valami földöntúli, szinte istenes mosollyal azzal nyitott meg, természetesen franciául, hogy az egek urához folyamodott, ő, aki, ha akarja, egy nap alatt három hadsereget küldhet a határookra, mondván: Messieurs, je suis très heureux et je suis très content, que vous êtes ici...

Amit az ember itt látott, a nagy Kriván árnyékában, a hallban, amit az átlaghalandó konferencia néven elképzelt. Látott az ember elsősorban vagy 80 darab kifejlett egészséges újságírótl és az újságíróktól ugyszólván nem látta a minisztereket. Volt ott kérem amerikai és angol, német és francia, csehszlovák, volt még nem egészen csehszlovák, volt ott román és szerb, volt ott Berliner Tageblatt és Popolo d'Italia, kollegák kérem szépen, finom és kedves emberek, akik jöttek, hogy lássanak s akik estéknént teleordították a telefonos cellákat különböző jelszókkal — a miniszterek ezek után azon a nézetten vannak — szóval újságírók, akiknek lelke a telefon, szíve a töltőtoll s akiknek minden második szavuk: Mironescu, Benes, Marinkovics, amiből, ha rendes ember hallja az egész dolgot, nem ér semmit, de ami vasárnap reggel mint háromhasábos politikai hír lát napvilágot, ezzel a jelzéssel: „Saját kiküldött tudósítónktól.“

Szóval: Benes. Ez volt a téma, ez volt a gócpont, ez volt a teteje mindennek Csorbatón. Jól megnézttem magam-

nak a külügyminiszter urat. Kistermetű, soványka ur, aki nem cigarettázik, nem iszik, állandóan félénken és csendesen mosolyog. Szürke ruhát visel, rövidre kötött kravattával. De azért magunk közt szólva igen tetszett nekem, ahogy odaült román és szerb kollegájával a nagy mahagoniasztalhoz, ahonnan egy hatalmas mozigéppel megörökítették őket, mind a hármat, háromszázméternyi külügyminiszterséget az összes közép-európai moziprogrammok részére, ahol le fogják pergetni Ramon Novarro fellépése előtt ezt a történelmi csorbai pillanatot, amikor Mironescu, Benes és Marinkovics találkoztak Strbské Pleson, hogy megbeszéljék a dolgokat, amikről mi ujságírók írni szoktunk: magyar királykérdés, közép-európai egyezség s amiből egy milánói kolléga határozott véleménye szerint tulajdonképpen nem értünk semmit. Ki tudja, hogy Mironescu, Benes, hogy Marinkovics . . . szóval, most már mindegy, én ott voltam három lépésnyire az egész históriától, álltam a hatalmas ablak mellett, amelyből le lehetett látni a völgybe, a mélybe és néztem a külügyminisztereket és azt gondoltam, hát ez a fontos és a lényeges, 'a mozifelvétel, ami kell a közönségnek, a népeknek, Európának, a Dunamedencének és ezek itt hárman ezt csinálják, magas politikát, háromszázméternyi moziszalaggal és egy reflektorral, amely reájuk világít, de nem beléjük hál' Istennek, mert akkor mindenki mindent tudna s akkor mi a csodának kellene ez a konferencia?

Ezzel szemben Benesné, az igen. Olyan ásszony ez a diplomatafeleség kérem, hogy mindenki megnézheti. Egy appartmanba lakott az első emeleten, szőke haja van, Párisban készült selyemruhát viselt, nagy szalmakalappal és amikor hozzácsatlakozott a hallban Marinkovicsné egy sárgás nyerselyemruhában, fiatalon és üdén, mint egy virágszál a politika kevésbé virágos mezején, akkor tudtam meg, hogy ezeknek a külügyminisztereknek tulajdonképpen magánéletük is van, amelybe nekünk beleavatkozni nem illik, holott egészen bizonyos, hogy a hölgyekkel megismerkedni intenzívebb szenzáció lenne, mint az urakkal. Mert az urak, azok konferálnak a nagy fehér ajtók mögött, vörös szőnyegekkel lefedett folyósók mögött, de a hölgyek például, azok sétálnak a tó partján, az erdő peremén és miközben a 27. számú kényelmesen berendezett szállószobában arról folyik a vita, hogy Ottó és Magyarország, Bethlen Rómában és Mussolini, eközben azt kérdezheti Marinkovicsné Benesnéától: Ma chere, dit mois, tulajdonképpen francnival hordják most a pliszéket és izéket vagy anélkül? Kitudja ilyenkor, hogy mi a nagyobb politika a párisi divat és a fleurs d'amour legujabb nüansza, vagy a Dunamedencéje és Briand. Ezek is nüanszok kérem és tény, hogy Marinkovicsné szeret tenniszezni és ebéd előtt ohne weiteres megiszik egy pohár pilsenit, amit saját szememmel láttam, amivel szemben a Dunamedence problémájáról kézzelfogható egyáltalában nem vettem észre.

Ezek a miniszterek különben olyan furcsák, hogy ugymondjam, félénkek. Beülnek reggel kilenckor hét titkárral és három sztenografussal egy bőrfotelles terembe, rágyujtanak egy szivarra és elkezdenek konferálni. Zárt ajtók mögött folyik az egész. Senki se teheti be a lábát. A folyósón detektívek kérdezték meg tőlem halkán és diszkrétén, s amikor azt mondtam, hogy semmit a világon nem akarok, csak apró feljegyzéseket akarok csinálni, mert estére anyag kell a telefonhoz, le kell adni valamit, akkor azt mondták, azt felelték, hogy ne törődjék semmivel, estére lesz anyag, amennyit akarok, hasábok lesznek, kommünikék lesznek, nem kell itt jegyezni és dolgozni, sztenografálni — mindent megcsinálnak a miniszter urak. Tényleg úgy is volt. Estére adták a hivatalos jelentést. Ez történt. Mindenki rohant a telefonhoz, csak én álltam egyedül álmélkodva a hallban s azt mondtam magamban: hát ez az egész?

Ez az egész. Nincs több. Így néz ki egy nagy konferencia. Három külügyminiszter beül a fotelbe. Dolgozik, izzad, tárgyal megvitat, ellenérvel, kontraérvel, rekontraérvel és azután, pontosan, mielőtt még lapzárta van Pesten, Newyorkban, Milanóban és Pozsonyban, kész az anyag. Itt a kommüniké, tessék. Schluss. Az igazi újságírók persze ezt nem vallják be. Óriási flegmával szivaroznak, beszélgetnek s estére leadják az egészet úgy, ahogy kapják s azt mondják be a telefonba haza: hü, lesz itt még munka. Három óra hosszat tárgyalt Benes-Marinkovicsal. Valami készül, valami történik. De hogy mi az a valami, ami történik és ami készül, arról kérem nem irnak az urak. Nem irnak, mert nem tudják. Mert nem fontos. Mert fontos a konferencia, fontos, hogy együtt vagyunk megint, mi miniszterek és újságírók, akik a fenébe is dirigáljuk a közvéleményt. Estére ellenben van jó vacsora. Újságíróknak redukált áron, 20 korona az egész, leves, hus, főzelék, tészta, feketekávé, ahogy az igazolványt, amelyet — hogy mindenki megértesse — francia nyelvben kiállítva kaptunk, ahogy ez az igazolvány ez a politikai villamosjegy mondja: aux prix réduit...

De hogy ne unatkozhassunk s hogy eszünkbe ne jusson ásitani, ezért és ebből a célból, tulzottan és egyenes közvetlenséggel adtak nekünk egy autóturát is. Ingyen és redukiók nélkül nézhettük meg a Tátrát a hegyekkel és a kizászlózott szanatóriumokkal, végig egészen a Matlárházáig és mindenki, aki minket ezekben az autókban megnézett, ahogy hátradőlünk és ahogyan lenéztünk az egész civil bagázst a fürdőkben, mindenki egyet mondott csak: ni, jönnek a miniszterek. És milyen fiatalok még! Tényleg fiatalok vagyunk és ambicióink az van kérem, miért ne legyen, amikor konferencián vagyunk, miniszterekkel ebédelünk s azt kérdezhetjük, csak úgy hetykén, csak úgy privát értelemben Mironescutól például, hát kérem mi lesz azzal a Páneurópával?

Három napig tartott az egész. Három napig kérem. Egészen nyugodtak lehetnek otthon az urak. Lehet tovább kár-

tyázni a kávéházban. Lehet tovább tönkremenni, szivarozni, udvarolni. Greta Garbot nézni, újságot olvasni, előfizetni és fürödni menni. Minden rendben van. Mindent elintéztünk, mindent meggondoltunk és megfontoltunk... Mi ketten, mi öten, hatan, hetvenen, akik részt vettünk most a konferenciában a Csorbató mellett, a Magas-Tátrában, semmi baj sincs, meggy az egész, ahogy volt tovább. Hátralévő kész mehet.

h. j.

Az iskolák mérlege

Az iskola is elkészíti a maga évi mérlegét. Nem ugyan decemberben, amint a kereskedő szokta csinálni, hanem júniusban. Nem is szól ez a mérleg tizenkét, hanem csak tíz hónapról. Az év különböző fajai közül ugyanis az iskolai év a legrövidebb. De ez a tegrövidebb év is a leghosszabb, elsősorban is a tanulóknak. Alig várja a végét. Már szeptemberben, a kezdetkor számlálja a még hátralevő napokat. De akárhány van még hátra, azok is elfogynak, sokkal hamarabb elérkezik Péter-Pál napja semmint vártuk volna.

Ez a nap az iskola történetében egyik legfontosabb dátum. Ezen a napon kapja ugyanis minden tanuló kézhez számlakivonatát. Szól pedig ez a számkivonat a lefolyt iskolai évben tanusított magaviseletéről és az egyes tantárgyakban tett előmeneteléről. Bizonyítvány a neve ennek a kivonatnak. A természete szerint az aktív, avagy passzív. Az utóbbi eset kellemetlen, mert a számla passzivitása vagy javítóvizsgálatot, avagy pedig az osztály teljes megismétlését kívánja Mindkét esetben tehertétel, amely ugyan kiegyenlíthető de mint ilyen is, továbbra szerepelhet a számlán. Ez az eset azonban a megkezdett iskoláztatás megszakítását jelenti.

Minden iskolai év a legszebb reményekkel kezdődik. Azzal a fogadalommal és feltett szándékkal indul meg, hogy minden, vagy legalább is nagyobb akadály nélkül fog befejeződni. S mégis, mit mutatnak az évi értesítők? Sok esetben nagyon is sok feltornyosult akadályt a további haladás előtt. A fogadalom csak ígéret maradt, a feltett szándék nem került megvalósításra. Lesújtó ilyenkor a számla-kivonat; sulyát elsősorban is a szülő érzi. Mennyi remény, mennyi biztatás, mennyi aggodalom, mennyi költség terheli a számlát azonban hiába. Az év elmúlt, de siker és eredmény nélkül.

A legtöbb esetben — természetesen — az iskola a hibás. A tanulók tul vannak terhelve, az előírt anyag nemcsak hogy felfogó és megemésztő képességét, a tanárok pedig tul

szigorúak. Szó sincs róla, van ezekben az észrevételekben némi igazság is. Ugyanis még mindig nem tartunk ott, hogy az a két tényező, amely az iskolát alkotja, teljes összhangban volna egymással. De hiányzik még a harmadik tényezőnek is összehangzatos közreműködése is az iskola munkájában. A szülőt értem ezalatt a tényező alatt. Pedig az ő közreműködése nélkül alig is képzelhető el sikeres és eredményes munka az iskola szempontjából is. Ezt a célt és feladatot a szülői értekezletek vannak hivatva szolgálni. Elvárható-e azonban a szülőktől a mai rendkívül súlyos gazdasági viszonyok mellett, még ha saját gyermekéről van is szó, az iskola munkájában oly intenzív közreműködés, amint azt az iskola kívánja? Megkívánható-e a mai viszonyok mellett a szülőktől és ha saját gyermekéről van is szó, hogy annyi időt szenteljen a gyermeke nevelésével járó teendőknek, mint amennyit az iskola kíván? Azt hiszem, hogy aligha. A mindennapi megélhetésért való fáradozás, küzdelem és harc ma mindenkinek erejét és idejét teljes mértékben igénybe veszi. S ebben a küzdelemben alig marad idő, vagy nagyon is kevés arra nézve, hogy az iskolát munkájában erőteljesebben támogathassa.

Ily körülmények között érthető és világos, hogy az oktatói és nevelői munka majdnem teljesen és egyedül az iskolára hárul. S ezt a feladatát el is végzi sikerrel és reménnyel azokkal a tanulókkal szemben, akiknek nagyobb fóku támogatásra nincsen szükség. Azonban nehézségekkel, — sokszor leküzdhetetlen akadályokkal küzd már ez a munka ott, ahol a szülői, a családi beavatkozás, közműködés és támogatás szükségességének nagyobb mértéke merül fel. Ezeknél a tanulóknál jelentkeznek azután azok a bajok, amelyeket az iskola egymagában nem tud leküzdni.

Állami, társadalmi s egyáltalában egész életünk bárminő vonatkozásban gazdasági viszonyainktól függ mindannyiszor. S ezek alól az iskola nem mentesítheti magát. Aminő jó hatással vannak arra a kedvező gazdasági viszonyok, ép oly annyira befolyásolja azt a kedvezőtlen gazdasági állapot. S ha ma az iskolák erős küzdelmet folytatnak a tanítási és nevelési eredmény biztosítása érdekében, az mindaddig fog tartani, amíg gazdasági viszonyaink alaposan meg nem javulnak.

Normális időjárás mellett Péter és Pál napján indul meg nálunk az aratás. Ez a nap összeesik az iskolai év végével, az iskola zárlatával. A buzaföldeken megkezdődik ezen a napon a nehéz munka, az iskolába ezen a napon fejeződik be a nagy munka s megkezdődik a várva-várt vakáció. Pihenésre üdülésre indul az ifjuság, hisz — kétségtelenül arra rá is szolgált. A vakáció alatt azonban gyűjtsön erőt, de nemcsak a jövő iskolai évre, hanem ama hazafias nagy feladatra is, amelyet a sors a kisebbségi magyar ifjuságra háritott.

Kit érdekel ?

A kánikulai időszakot ujságírói szaknyelven uborkaszezónnak hívják. Nem tudom, azért-e, mert ilyenkor érik az uborka, vagy mert a hőségtől sújtott emberek arckifejezése olyan, mintha uborkát ettek volna, vagy mert ilyenkor teremnek legkevésbé a szenzációk — de két-

ségtelen, hogy így hívják.

Azokban az időkben, amikor az Isten még nem adta meg az ujságolvasóknak az ő mindennapi kéjgyilkosságukat, s amikor még komolyabb politikai bonyodalmak ugyanugy egyszer estek esztendőben, mint a karácsony — tényleg nem volt miről írni az ujságoknak. Az ujságok azért nyáron is megjelentek, sohse tudtak leszokni erről a szokásukról, legfeljebb nem olvasták őket senki. A szegény ujságírók pedig a rendes napi izzadság mellé még vért is izzadtak, amíg kiagyalták, hogy miről is irjanak. Mert a kánikuláról még sem lehetett mindennap írni — ha nem is beszéltek egyéb-
ről az emberek s ha gondterhes arcukról már messziről le is lehetett olvasni, hogy egyéb aligha érdekli őket.

Péter és Pálkor emberemlékezet óta minden lap megírta mindig, minden esztendőben, hogy hogyan pendülnek meg a kaszák s hogy izmos karok mint rakják keresztbe a jövő évi élelmet, a gabonát. Ezenkívül még volt két dolog, amiről minden évben, újból és újból beszámoltak az összes magyarnyelvű napilapok: a siófoki pofonról és a fiumei cápáról. A siófoki pofon tényleg elcsattant minden évben, néha többször is, a fiumei cápa viszont sohasem jelent meg Fiumében, hacsak hajón, vagy vonaton nem szállították oda — de hát irtak róluk rendületlenül.

*

S most megint itt van a nyár, a kánikula, sőt Péter és Pál is. A megpendülő kaszák nem aktuálisak, mert már a városi ember is tudja, hogy egész Középeurópában régen elkezdtek már az aratást, miután az anyatermészet olyan nagy-szerűen blamáta a naptárakat, hogy az idén tetjesen kihagyta a telet és olyan gyönyörű kánikulát bocsájtott ránk, hogy a Szahara is megirigyelhetné, ha az ő meleg-szükséglete szintén nem lenne kellőképpen „befedezve“. A siófoki pofon sem aktuális, mert az emberek már régen nem érdeklődnek pofonok iránt, akárki adja s akárki kapja is őket, a pofon- és párbajhősök helyét már a legromantikusabb bak-fisok szívében is a boxbajnokok és a tömeggyilkosok foglal-
ták el. S ugyan kit érdekel ma egy enyhe középeurópai pofon — közvetlenül a hasbavágás után, amit az amerikai Sharkey adott az európai Schmelingnek?

A fiumei cápa pedig? Ebben a legendás cápában, melyről csak olvasni lehetett mindig, de melyet látni nem

lehetett sosa, honfitársat ünnepeltek mindig az emberek, akik büszkék voltak arra, hogy országukban nemcsak buza, krumpli és cukorrépa, de cápa is terem. Mióta azonban az embereknek, ha Fiuméba akarnak utazni, legalább három különböző egyenruhás fináncnak kell megmutatni csomagjainkat, igazán mindenkinek mindegy, hogy a cápák az Atlanti óceánban, a Jeges tengeren, vagy a napsütéses Adrián tartózkodnak . . .

S végül: nincs is uborkaszезón.

Az uborkaszезón ugyanugy kiment a divatból, mint a bukjelszoknya, a feminizmus és a monoklis huszártiszt. — Amióta 1914-ben az a szerb diák ugy megréfalta az ujságokat, hogy a leguborkább szezón, a legnagyobb kánikula kellős közepén lepte meg őket azzal a nagy szenzációval, ami miatt aztán tizmillió ember pusztult el a legkülönbözőbb harctereken, azóta végérvényesen megszűnt az uborkaszезón. Az emberiség ugyanugy nem respektálja a naptárakat, mint maga az anyatermészet s igazán semmi sem mutatja azt, hogy beköszöntött a nyár, legfeljebb a hőmérő s hogy a parlament két háza nyári szünetre ment. A rablógyilkosok ugyanugy gyilkolnak, a diplomaták ugyanugy gyártják a nemzetközi konfliktusokat, minthacsak fagyos tél, napsugaras tavasz, vagy esős ős lenne.

Az ujságok nem irnak Péter és Pálról, nem irnak a síófoki pofonról s még csak a fiumei cápáról sem. Sőt, a magyar ujságírás eme pompásan bevált és patinás rekvitumait nem is újította fel semmi hasonló. — mert ilyesmire már egyáltalán nincs is szükség. Nincs szükség, mert Mussolini kitűnő munkatársai a kánikula dacára is minden héten gondoskodnak egy kis nemzetközi bonyodalomról, amiből nagyon könnyen pattanhatna ki mindig egy kis háboru, ha az emberek nem emlékeznének még a lövészárkokra, s mert az a jó düsseldorfi Kürten Péter is bevall minden nap egy-két újabb kéjgyilkosságot, hogy a gyöngébb idegzetű embereknek még ebben a kánikulában is szaladgálhasson egy kis hideg a hátukon.

Események tehát vannak, ugyanugy, mint télen, tavasszal, vagy ősszel — csak az a kérdés, ki érdeklődik irántuk? Kít érdekel a sikkasztó bankpénztáros, a frakkos diplomata, az éleshangu jegyzékváltás, vagy a zergehegyi hulla — amikor a hőmérő ötvenegy fokot mutat a napon s amikor az árnyékban is ugy érzi magát az ember, mintha nagyítóüveggel gyűjtenék a fejére a napsugarakat? . . .

A SIMAY uszoda és napfürdő

Nők és férfiak együtt. Nyitva mindennap d. u. 6—8-ig Uszás tanítás

Európa gazdasági helyzetéről

tartott előadást a nemzetközi munkaügyi konferencia záró ülésén a hivatal elnöke. A munkaügyi konferencia ülései tudvalevőleg résztvesznek nemcsak a munkások és munkáltatók, hanem a kormányok képviselői is és az elnök — a francia szociáldemokrata párt egyik ki-tünő vezere — felszólalása tulajdonképpen a kormányoknak szólt. Az egyes államok kormányai — mondotta Thomas — eredeti rendeltetésétől el óhajtják a nemzetközi munkaügyi hivatalt vonni, pedig annak végtelen fontos hivatása van: a dolgozó osztályok életnivójának az emelése, ami a termelés és fogyasztás folytonosságának egyetlen biztosítója. A világháború egyik súlyos oka volt az is, hogy egyes társadalmi osztályok mohósága rendkívül leszoritotta a dolgozó osztályok életnivóját, a mi szükségszerűen ki-robbanásra vezetett. A munkaügyi hivatalt a békeszerződésék hívták életre, hogy működésével a gazdaságilag gyengébbeket segítse és ne engedjen többé Európában egy olyan gazdasági szituációt létrehozni, mint amilyen a világháború előtt volt. Vegye tudomásul Európa minden lakosa, hogy Európa termelését két hatalmas tényező fenyegeti: Amerika és Szovjetország ipara, Amerika fejlődés hatalmas fokát érte el és Európa iparának nemcsak komoly versenytársává, hanem félelmetes ellenfelévé küzdötte fel magát. Szovjetország is elérte már békeexportjának több mint ötven százalékát és rövid két-három esztendő alatt az orosz áru is megjelenik Európa piacán, mint veszedelmes versenytársa. És a most meglévő válság és a komoly versenytársak ellen az európai államoknak csak egyetlen eszközük van a védekezésre: emelni a dolgozó néposztályok életnivóját, hogy azok fogyasztóképesek lehessenek, különben nem csak a termelés és fogyasztás kerül súlyos helyzetbe, hanem egy olyan súlyos gazdasági helyzet áll elő az európai államokban, amely szükségszerűen ki-robban. Azok az államok, amelyek idegeskednek szociálpolitikai alkotásoktól, lesznek az áldozatai ennek a politikának, mert ellenségeket nevelnek saját hazájuknak. Ma már ismét odáig fajult a helyzet egyes európai államokban, hogy megakadt a termelés, mert nincsen fogyasztás. A nagy tömegek képtelenek vásárolni, mert nincsen jövedelmük, fogyasztóképtelenek lettek. Az európai államok ne féljenek a munkások jólététől, mert hiszen ez az alapja minden jólétnek, ez a kútforrása a gazdaságnak, fejlődésnek, boldogulásnak. Azok felé az államok felé hangoztatom a mene tekelt, amelyek ezeket az Igazságokat nem akarják észrevenni. Thomas bátor felszólalása példátlan lelkesedést váltott ki, de hogy eredményes lesz-e, azt közel-jövő igazolja majd.

ERDÉLYI ÉLET HUMOR

— **Azért mindig akadnak egyesek, akik szerint van annak a Morgan-féle koncesszió-nak némi jó oldala is.** Mert: Grün feldult arccal rohan Kohnhoz:

— Remes, a Spitzernek egy autó levágta mind a két karját! Na, nem is olyan rémes.

— Örült vagy?... hiszen nyomorék marad egész életére, nem fog tudni maga enni, nem fog tudni maga öltözködni...

Kohn közbevág:

— Jó, de képzeld el, mennyit spórol meg majd manzsettán!

.....

— **Hogy van az, hogy Maniu mindennek dacára szereti Sterét, de mégsem juttatja őt megillető pozícióba?**

Mert: Kohn meglátogatja ideálját és így szól hozzá:

— Imádlak téged, drága Rezsinkém és majd megszakad a szivem, ha arra gondolok, hogy nem lehetünk soha egymáséi.

— Miért nem?

— Mert én nem veszek el feleségül.

.....

— **Miért nyilatkoznak egyes képviselők a parlamentben másképpen, mint parlamenten kívül?** Mert: A beteg Kohn, aki rossz véleménnyel van az orvostudományról, felmegy az orvoshoz. Az orvos megvizsgálja és a végén egy receptet ad neki, amit Kohn megcsináltat, de az orvosságot eldobja. Mikor aztán Grün csodálkozását fejezi ki előlött, Kohn ezt a magyarázatot adja:

— Nézd, én felmentem az orvoshoz, mert az orvosoknak is élni kell. Megcsináltattam a receptet, mert a patikusnak is élni kell. Aztán eldobtam az orvosságot, mert elvgre nekem is élnem kell.

— **Vajjon milyen alapon követeli a város közönsége, hogyha már házi kezelésbe kerültek a mozi vállalatok is, legalább adjanak róluk időnként beszámolót?** Mert: Kohn gyanútlanul feketézik a kávéházban.

Egyszerre odalép hozzá egy férfi és leken neki egy hatalmas pofont. Kohnak szikrát hány a szeme és dadogva kérdi:

— Pardon . . . kihez van szerencsém?

— Semmi köze hozzá — harsogja dühösen az idegen.

— Elég ha én tudom.

Kohn megtapogatja a fejét és keserves arccal így szól:

— Legalább azt mondja meg, hogy melyik fülem cseng?

♦♦♦♦♦

— **Hogy van az, hogy exponált liberálisok kormánytámogató nyilatkozatot adnak?** Mert: Kohn odamegy a vendéglőben egy urhoz, aki nagyban spriccerezik:

— Végtelenül csodálkozom, hogy Ön bort iszik itten, hiszen Ön az antialkoholista ligának a titkára.

A spriccerező ur léleknyugalommal felel:

— Igen, de jelenleg szabadságon vagyok.

♦♦♦♦♦

— **Hogy van az, hogy állami és városi beszerzéseknél nem mindig a legolcsóbb ajánlatokat fogadják el?** Mert: Elhivnak egy halottvirrasztót és megkérdik, hogy mit kér egy éjszakáért.

— Kétszáz lejt.

— Ez sok, — mondja a házigazda — a maga konkurrensé csak százat kér.

— Csekélység, — mondja a pasas — az ő éjszakája és az én éjszakám!

♦♦♦♦♦

— **Hogy van az, hogy bármikor van szó a kisebbségekről, a kormány részéről mindig ugyanaz a válasz hangzik el?** Mert: Kohn rettenetesen dadogott és barátai ajánlatára beiratkozott egy dadogó-iskolába. Néhány hét múlva találkozik egyik barátjával, aki megkérdi:

— Na, hogy haladsz?

Kohn kinyitja a száját és egész folyékonyan mondja:

— A huszárrégiment remekül száguld a frissen esett havon.

— Brávó, — mondja a barát — ez aztán kitünő.

— KKKitötötötünő — dadogja Kohn — csakkökő ez a böbőbaj, hogy nem mömőmindig papaszszol.

Mit üzen a szerkesztő ?

— Seholy a világon nem foglalkoznak annyit színház-kérdéssel, mint nálunk Erdélyben. Pedig egyszerű a megoldás: üzletszerűen kell vezetni, épp úgy, mint egy textilboltot. Akkor nem kell szubvenció, se

jótekonysági akció, s eszinpártoló. Ahogy minden üzleti vállalkozás csak abban az esetben életképes, ha jót, hasznosat, igényeknek megfelelőt produkál, úgy legjobban vonatkoztatható ez a színházakra. Üzletemberek kerüljenek a színházak élére, közkereseti vagy részvénytársaságok. Mert nem rossz üzlet a színház, az sem igaz, hogy erős konkurrensai a beszélőfilm meg a rádió. Csak jót kell nyújtani a közönségnek, — rossz előadások ingyen sem kellenek.

Az Erdélyi Bank és Takarékpénztár R.-T. igazgatósága, felügyelő-bizottsága és tisztviselőkara mély megilletődéssel jelenti, hogy aradi fiókjának megalapítása óta ügyésze

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dr. Rosenberg Miksa úr

ügyvéd

1930. június 22-én elhunyt.

Emlékét mindenkor kegyelettel fogjuk megőrizni!

A B á n á t i Bankegye- sület R.-T.

értesíti tisztelt betéve-
seit, hogy **f. évi jul.**

1-től a betéti
kamatlábát

1^oo-al

leszállítja.

1930. június 28.

Az Igazgatóság.

**MINDEN HÁZNÁL
LEGYEN**

HA NINCS.-AKKOR VEGYEN!

— **Külkereskedelmünk belseje nemsokára ép oly ragyogó lesz mint a belkereskedelmünk külseje.** Mironescu külügyminiszter ur szenzációs nyilatkozatot tett a múlt héten. Azt mondta szóról-szóra, hogy: „... elsősorban az a fontos, hogy minden állammal jó külkereskedelmi szerződéseket kell kötni!

A jó külkereskedelmi szerződés tényleg nem rossz és csak szerencse, hogy végre akadt egy külügyminiszter, aki ezt felismerte.

Ha nem lett volna véletlenül egy külügyminiszterünk, most talán itt állnánk azzal a végzetes balhiedelemmel, hogy jó nekünk egy rossz külkereskedelmi szerződés is.

De van nekünk egy külügyminiszterünk és így most már nagyon valószínű, hogy derék külkereskedőink belseje nemsokára épen oly ragyogó lesz, mint derék belkereskedőink külseje.

— Lázár Elly urasszony és Szécsi Oszkár az S. D. Bles & Sons rt. romániai és magyarországi ügyvezető igazgatója Budapesten házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett)

Egészen röviden:

az

ERDÉLYI ÉLET

a legjobb, a legrégebb, a legmagyarabb, a legerdekesebb, a legmegbízhatóbb romániai magyarnyelvű riportlap! :-: Olvassa és terjessze!

— **Jégelőfizetéseket Reusz-cég bármikor felvesz. Pontos szállítás. Telefon 141.**

Építészek, kereskedők !

Sokáig nem volt, de most **ujra kapható az eddik nélkülözött** hófehér darabos nagy kiadó képességű kör-

kemencében **égetett lalasinți mész**

Megrendelhető **Kornis Zsigmond** cégnél, Arad. Tel.: 9—18.

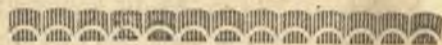
Fabrica de Var din Bârzava S. A. Arad, Bul. Reg. Ferd. 6.

Ön hitelképes ! Jól akar Ön vásárolni? Divatosan akar Ön tavasszal tetőtől talpig felöltözködni? Szövetet óhajt? Cipőre van szüksége? Ruhát szeretne? Igénybe kell akkor Önnek vennie az oly jól bevált Aradi Iparosok Hitelszövetkezete **Áruhitelosztálya bevásárlási könyvét**, 24 heti részletre vásárolhat készpénzáron. — Aki az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete Áruhitelosztályába mint vásárló belépni akar, az jelentkezék naponta d. e. 9—12-ig, vagy d. u. 3—6-ig az Áruhitelosztály helyiségében. Strada Bratianu (Weitzer János-ucca) 18. sz.

Orthopéd
és divatcipőt szakszerűen
garancia mellett készít

Weisz Sándor

cipőszalon A R A D, Strada Brancovici
(Lázár Vilmos-ucca) 5. szám.

MŰVESZI FENYKÉPEK

és levelezőlapok jutányos áron

Nagy Géza műtermében
készülnek

művészi kivitelben. Műterem Arad, Bul. Reg. Maria 8.

Butor részletre Garai
készpénz ár-
ban kedvező
feltételekkel

ARAD, Piața Avram Iancu No. 10.

TIMIȘOARA, Fabrica P. Coronini No. 23.

Legjobban étkezhet a

Központi

v. Ujságíró Club éttermeiben.

Szent Imre évre

**Budapestre és tovább utazók részére
jegyek és igazolványok**

a Waggon-Lits Cook utazási világvállalat aradi
menetjegyirodájában, Minorita templommal szemben
Telefon : 6--57.

**CASTOR-OIL, ricinus-oil a leg-
kiválóbb autóolaj!**

Minden jobb autózületben és garageban kapható !

Mindennemü szörme munkát és

szörmeárúk

nyári gondozását
előnyös feltételekkel

felelősség mellett
vállalom.

**Engelhardt
Ferenc**

Arad, Str. Eminescu (Deák F.-u.) 1.

Legszebben fényez, mos, vasal

BUTTINGER TERÉZ

gőzmosódája

volt Batthyány-ucca **35**

Bent az udvarban.

**Muzsay
József**

**ARAD,
színházzal szemben**

ÖLTÖNY, TRENCH-
COATS, ULSTER

Legjobb- és legolcsóbb!

KISS ÖDÖN

autókarosszéria üzem

**ARAD, Bulev. Regele
Ferdinand No. 27. ::**

**Elvállal mindenféle
karosszéria készítését !!**

Szőnyeg, függöny, stor, ágy- és aszalterítő,
sezlonátvevő, butorszövet,
brokát és mokett, roletta- és matracgradl, függöny-etamin és
ussor, paplan, nyári takaró, kelengyevá-
szon, zefir, selyem, szövet- és bélésáru **legolcsóbban**

„MERCANTIL“

szőnyeg- és divatáruházban Arad, Bul. RegMaria 18.

Nem kell angol partiárut ügynöktől venni

**féláron kap
angol ujdonságot**

J. SCHUTZ-nál Arad, Str. Eminescu 2.
(v. Deák Ferenc-ucca)

**WEISZ LIPÓT
FOTOSZALONJA**

Bulevardul Regina Maria No. 22.
(Dáciával szemben)

Gyermek-, portrait és interieur fel-
vételek a legszebb kivitelben esz-
közöltetnek.

Reiner József

budapesti állami műmechanikai és
órai ipariskolát végzett műórás.
Precíz óra- és ékszerraktár, ja-
vitóműhely

Arad, Str. Col. Pirici No. 3.

(Vörösmarthy-ucca 3. szám) a színházi
színészbejárattal szemben.

THERAPIA

szanatórium Arad, Str. Iosif Vul-
can (Kazinczy-u.) 8.
Telefon 532. Telefon 532.

Legmodernebb műtőfelszerelés.
Röntgen, Quarz. — Diathermia.

**Házak vételét
és eladását közvetíti**

**Herzog
Sándor**

Str. Bratianu 15. (Weitzer-ucca)

Tenniscipők speciális
javítását

különböző módszer szerint, ugyszintén
a legmodernebb cipők készítését, cipő-
festést, bármilyen javítást szakszerűen
és jutányos árak mellett eszközölöm:

Héder Sándor cipész Arad,

Srt. Episcopul Radu 37. (v. Magyar-ucca.)

Kül- és belföldi gyógy-
szer különlegességek

**VOJTEK
gyógyszertár**

Olvassa az
Erdélyi Életet!

**Ha kárpitos munkát
akar jól és olcsón**

forduljon
bízalommal

Wohlberger Sándor

kárpitoshoz Arad,
Str. Bratianu 21.
(Weitzer J.-ucca.)

Mielőtt a nyári és őszi divatszükségletét beszerezné, okvetlen keresse fel

GOLDSTEIN LAJOS

divatáruházát,

Arad, Strada Bratianu (Weitzer János-uca) No. 2,
ahol női és férfi divatszükségleteit legolcsóbban beszerezheti.

AZ

ARADI KÖZLÖNY

Erdély leg-
régibb, legolvasottabb és
legelterjedtebb napilapja!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Szines fényképek,
pastell-, aquarell- és olaj kivitel-
ben. Portré, gyermek és interieur
felvételek a nap bármely szaká-
ban, vasárnap is

Fessler Róbert
fotóművészeti szalonjában. Esti
pillanatsfelvételek Nitraphot reflek-
torok mellett. A Consumrészletcso-
port tagja. Tekintse meg a kirakatokat.

Arad, Bul. Reg. Maria 20.
Szabó Albert üvegházában.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre . . . 600 lei
Félévre . . . 300 lei
Negyedévre . . . 150 lei
Az egyes szám ára 20 lei
Ó-Romániában . 20 lei
Jugoszláviában 4 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 5 d.

Telefonszám 520.

Megjelenik minden hó 10-én, 20-án és 30-án. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lei, hirdetésoldalon 6 lei négyzetcm.-ként.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Arad, Str. Cloșca (Szent László-u.) 2.

Előfizetési árak egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek 1000 lei,
nyugdíjasoknak, köztisztviselőknek 300 lei.

ASSZONYOM!

Önnek csak egy választása lehet:

IVETTE

fonala finomabb más hasonlónál és nyersanyaga drágább

mosható, szintartó, szagtalan, puha és olcsó

BCL Library Cluj tartóssága, ellenálló képessége végtelen

a valódi selyem minden tulajdonságával rendelkezik

mintái a külföldi tervek elkészülte után néhány nappal már forgalomba is kerülnek

Diadalmasan bevonult és mindenkit meghódított az

IVETTE

Utánozni nem lehet. A közönség ismeri előnyeit.